

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

מאמר
שיר המעלות גו' אני שלום ה'תש"מ

מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בלתי מוגה

י"ל בקשר עם יום הבהיר י"א ניסן, ה'תשפ"ב – מאה ועשרים שנה

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושתים לבריאה

שנת המאה ועשרים להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע

©

Published and Copyright 2022 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5782 • 2022

Printed in the United States of America

נדפס בדפוס

CH Print & Ship

478 Albany Ave. Brooklyn N.Y. 11203

(718) 771-5000

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

פתח דבר

בעמדנו ג' חדשים לפני* יום הבהיר יום עשתי עשר לחודש ניסן (חודש הגאולה) — נשיא לבני אשר, אשר "הוא יתן מעדני מלך" ** — הבעל"ט, יום מלאות מאה ועשרים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע — הננו מוציאים לאור מאמר ד"ה שיר המעלות גו' אני שלום וגו' (קאפיטל קכ שבתהלים), שנאמר בהתוועדות ש"פ וירא, כ"ף מרחשון ה'תשמ"מ — תחילת שנת המאה ועשרים להולדת כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע.

*

בתור הוספה, מדפיסים אנו מענה בקשר להנאמר בהתוועדות י"א ניסן תשכ"ב — שישים שנה (המענה נדפס גם בקונטרס שי"ל לקראת י"א ניסן תש"פ, ונדפס עתה עוה"פ לקראת י"א ניסן השתא).

*

ויה"ר שנוכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

עשתי עשר יום לחודש עשתי עשר, ה'תשפ"ב,
שנת המאה ועשרים להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע,
ברוקלין, נ"י.

(* ראה שיחת יו"ד שבט תשל"ג סל"ט (תורת מנחם חע"א ע' 126 ואילך).
(** ראה לקוטי לוי-יצחק אגרות-קודש (ע' שכד-ה; ע' תיט).

תוכן המאמר

ט"ו שיר המעלות שאמר יעקב בבית לבן הם כנגד ט"ו השנים שחיו האבות ביחד, כי, הכח לעבודת יעקב בהיותו בגלות בבית לבן (שנתבארה בפסוק „ויפגע במקום גו' ויקח מאבני המקום וגו'“, שיש בו ט"ו תיבות, כנגד ט"ו שיר המעלות) היא מענין ג' האבות שהם ג' המדות אהבה ויראה ורחמים, כפי שמתכללים ביחד, ע"י המשכת המוחין, י"ה, שמספרם ט"ו. התחלת ט"ו שיר המעלות במזמור ק"כ – כי עשרים (י"ד) פעמים שש (ה"א) עולה ק"כ, והו"ע ק"כ האורות שעל ידם מגלים את הכוונה הפנימית של שם אלקים שיש בו ק"כ צירופים.

שיר (המעלות) קשור עם שמחה גלוי' – כיון שיעקב ראה את תכלית הכוונה שבירידת הגלות שהיא לצורך עלי'. וזהו תוכן סיום וחותם המזמור הראשון: „אני שלום וכי אדבר המה למלחמה“ – שאע"פ שכל אחד רוצה שעבודתו תהי' באופן של שלום, הנה כאשר „המה למלחמה“, צריך לידע שזהו נסיון מלמעלה כדי שעי"ז יגיע לעילוי גדול יותר, ולכן עובד עבודתו באופן של שיר ושמחה.

בס"ד. ש"פ וירא, כ"ף מרחשון, ה'תש"מ*

שיר המעלות וגו' אני שלום וכי אדבר המה למלחמה¹. הנה פסוק זה הוא התחלת ט"ו שיר המעלות שבספר תהלים, שכנגדם היו חמשה עשרה מעלות היורדות מעזרת ישראל לעזרת נשים שעליהן לויים עומדין בכלי שיר ואומרים שירה². ואיתא במדרש³, שט"ו שיר המעלות שבספר תהלים אמרם יעקב אבינו בהיותו בבית לבן, שנאמר⁴ שיר המעלות לדוד לולי ה' שהי' לנו יאמר נא ישראל, ישראל סבא (יעקב אבינו). ועוד דעה, שכל ספר תהלים הי' אומר, שנאמר⁵ ואתה קדוש יושב תהלות ישראל, ישראל סבא. וצריך להבין, דבשלמא להדעה שכל ספר תהלים הי' אומר, מובנת השייכות של אמירתם ע"י יעקב לאחר שיצא מבית יצחק אביו והגיע לבית לבן, ששם הי' במעמד ומצב של גלות — הן בפשטות הענינים, כפי שאמר⁶ הייתי ביום אכלני חורב וקרח בלילה ותדד שנתי מעיני, שלא הי' לו לא יום ולא לילה כו', באופן של צער גדול כו' [ועד שרבינו הזקן אומר⁷ שצע"ג מיעקב אבינו שאכלו חורב וקרח, איך זה מתאים עם הדעה הסוברת שאסור לצער את גופו אפילו לצורך ממון], והן בנוגע לרוחניות הענינים, שהתעסק עם צאן לבן, שצאן הוא מלשון יציאה⁸, שזהו"ע הבירורים בענינים שהם מחוץ לענין הקדושה, שלכן אמר לבן הבנות בנותי והבנים בני והצאן צאני גו'⁹, כפי שמבאר אדמו"ר האמצעי¹⁰, שהיו אלו הבירורים שיעקב אבינו בירר מעולמו של לבן. ועד שהיותו בבית לבן פעלה בו ירידה כביכול ממדרגתו¹¹, כדברי רש"י¹²

(7) שו"ע חו"מ הל' נזקי גוף ונפש ס"ד בקו"א. וראה לקו"ש ח"ו ע' 328 [אג"ק ח"ד ע' קעטן].

(8) תו"א ויצא כג, ג. תו"ח שם לח, ב. וישלח לט, ג ואילך.

(9) שם, מג.

(10) ראה תו"ח ויצא ד"ה וישכם לבן. וישלח ד"ה וישלח יעקב פ"א ד.

(11) ע"ד מ"ש באברהם (לך לך יב, יא) "ויהי כאשר הקריב לבוא מצרימה" (ראה תורת הבעש"ט בזה — הובאה במאור עינים ס"פ שמות).

(12) עה"פ ויצא כט, יב.

(* ע"פ לקו"ש ח"כ ע' 124 ואילך; ע' 402 ואילך.

(1) תהלים מזמור קכ. — הקאפיטל דכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, שאמירתו מתחילה היום — ע"פ המנהג לומר בכל יום הקאפיטל תהלים המתאים לשנות חייו. וענין זה שייך ג"כ לאחר ההסתלקות (ראה סה"מ י"א ניסן בתחלתו. ושו"נ).

(2) סוכה נא, ב.

(3) ב"ר פס"ח, יא. וראה גם ב"ר פע"ד, יא.

(4) תהלים קכד, א.

(5) שם כב, ד.

(6) ויצא לא, ו.

שיעקב אמר אם לרמאות הוא בא, גם אני אחיו ברמאות, והיינו, שהי' אצלו ענין הרמאות בדוגמת הרמאות של לבן¹³. ועל זה שואל במדרש: מה הי' אומר, שהפי' בזה [לא במה הי' יעקב עסוק בהיותו בבית לבן, שהרי מפורש בכתוב שעבד בצאן לבן בכל כחו¹⁴, אלא הפי' הוא], מה הי' אומר (התפלל, למד) כדי שיוכל לעבור ולצלוח את קשיי הגלות בבית לבן. והמענה על זה, כל ספר תהלים הי' אומר, כי, בהיותו במצב שבפשטות לא הי' יכול ללמוד תורה בעיון (עכ"פ כפי שלמד בהיותו טמון בבית עבר¹⁵), הי' אומר תהלות להקב"ה שעליהם נוטלים שכר כנגעים ואהלות¹⁶. אבל להדעה שהי' אומר ט"ו שיר המעלות שבספר תהלים, אינו מובן, מהי שייכותם המיוחדת למצבו של יעקב בבית לבן.

(ב) **ויובן** בהקדם מ"ש החיד"א¹⁷ (מרמזי רבני אשכנז הקדמונים¹⁸), שט"ו שיר המעלות אמר דוד ע"ה כנגד ט"ו שנים שחיו האבות ביחד [שהרי אברהם אבינו חי מאה שנה ושבעים שנה וחמש שנים¹⁹, ויצחק נולד כשאברהם הי' בן מאת שנה²⁰, ויעקב נולד כשיצחק הי' בן ששים שנה²¹, ונמצא שהיו ט"ו שנים שחיו האבות ביחד]. ועפ"ז י"ל, שאמירת ט"ו שיר המעלות שבספר תהלים היתה בכדי לעורר (גם) זכות האבות אברהם ויצחק, היינו, שנוסף על הזכיות והכחות שלו יומשכו לו גם הכחות של אברהם ויצחק, ודוקא עי"ז יוכל לעבור ולצלוח את הקשיים בבית לבן, כפי שאמר²² לולי אלקי אבי אלקי אברהם ופחד יצחק הי' לי גו'.

תיבות התפלות והברכות (של שמו"ע) וכנגד מה נתקנו" — וצריך בירור האם אלו אותם "רבני אשכנז" שהחיד"א מביא בפירושו. אבל עכ"פ, כיון שהחיד"א מביא זאת בשם "רבני אשכנז הקדמונים", ניתן לסמוך על זה.

19 חיי שרה כה, ז.

20 פרשתנו כא, ה.

21 תולדות כה, כו.

22 ויצא לא, מב. ולהעיר, שהפסוק שממנו למדו במדרש (שבהערה 3) שהי' אומר "טו שיר המעלות" הוא "לזוי ה' שהי' לנו יאמר נא ישראל", שהוא ע"ד הפסוק "לזוי גו' אלקי אברהם גו'" (ראה רש"ש לב"ר פס"ח שם).

13 ראה סה"מ עת"ר ע' עג [קא ואילך]. ולהעיר מד"ה פדה בשלום תרס"ח, תש"ג.

14 ויצא לא, ו. ועד שלמדין הלכה למעשה מיעקב שפועל "חייב לעבוד בכל כחו" (רמב"ם סוף הל' שכירות. טושו"ע חו"מ סו"ס שלו. שו"ע אדה"ז חו"מ הל' שאלה ושכירות ס"כ).

15 מגילה טז, סע"ב ואילך. פרש"י ס"פ תולדות.

16 מדרש תהלים א. ילקוט שמעוני שם רמו תריג.

17 בפירושו "יוסף תהלות" לתהלים קאפיטל ק"כ.

18 בטור (או"ח סקי"ג) מובא מ"חסידי אשכנז" ש"היו שוקלין וסופרין מספר מנין

והענין בזה, דהנה מבואר בחסידות²³ מ"ש²⁴ ונאספו שמה כל העדרים, ע"פ משל ממערכות המלחמה (שלמדו מהמלחמה שהיתה בזמנו של רבינו הזקן), שהסדר בזה, שמחלקים כל א' החיל שלו לג' חלקים, חלק א' באמצע כו' ושתי ידות מימין ומשמאל, וכן מסדר גם הצד שכנגדו לג' חלקים כאלו, ונלחמים אלו מול אלו. וההצלחה במלחמה נעשית עי"ז שמעמידים כל הג' מחנות שלו נגד מחנה וחלק א' של השונא, וזהו הנקרא אַטאַקירען, כיון שכל ג' מחנות שלו מסבכים מחנה א' של השונא, ועי"ז יתגבר בודאי עלי', ואח"כ יעשה כן למחנה הב' של השונא, וכן לג', עד כלותם. ומזה למדים בנוגע לעבודת ה' [כתורת הבעש"ט²⁵ שמכל ענין שרואים או שומעים, צריך ללמוד הוראה בעבודת ה'], שכדי לנצח במלחמת היצר, יש לעורר כל ג' מדות דקדושה (אהבה ויראה ורחמים) לעומת מדת אחת דקליפה, ועי"ז בודאי יפילו וינצחו אותה, וזהו כמשל האַטאַקירען כו', וכמו"כ אח"כ יעירו ג' מדות דקדושה הנ"ל נגד מדה השנית דקליפה, עד כלותם. וזהו פירוש הפסוק ונאספו שמה כל העדרים²⁶, שהם אהוי"ר ורחמנות דקדושה כו'. ועפ"ז מובן הצורך בט"ו שיר המעלות שהם כנגד ט"ו שנים שחיו האבות ביחד, כיון שע"י שישנם ג' מדות דקדושה ביחד, שזהו ענינם של ג' האבות, אהבה ויראה ורחמים²⁷, אזי ישנו הכח לעמוד בכל הנסיונות של הגלות ולבטל אותם כו'.

וירוב יותר הקשר דט"ו שיר המעלות עם עבודת יעקב, ע"פ פירוש הב' המובא בחיד"א¹⁷, שט"ו שיר המעלות הם כנגד ט"ו תיבות שבפסוק²⁸ ויפגע במקום גו' ויקח מאבני המקום, שמהאבן היא נעשו שיתין, והיא אבן השתי'. דהנה²⁹, בענין ונאספו כל העדרים מבואר³⁰ גם שע"י אסיפת כל העדרים, שקאי על ג' מדות דקדושה, אהוי"ר ורחמנות דקדושה, נפעל וגללו את האבן מעל פי הבאר — שאבן מורה על גשמיות וחומריות העולם³¹, כיון שבין ד' הסוגים של דצח"מ הנה הסוג

27 לקו"ת אמור לה, ג. ובכ"מ.

28 ויצא כח, יא.

29 בהבא לקמן עייג"כ צפע"נ עה"ת בראשית ב, ז.

30 דרוש הצ"צ שבהערה 23. לקו"ת

שבהערה 26.

31 ראה לקו"ת שם: ש"אבן" קאי על

"לב האבן המטמטם הלב".

23 דרוש הצ"צ ד"ה וירא והנה באר בשדה גו' ונאספו שמה כל העדרים — נעתק בהתמים חוברת ג ע' ז [קכ, א]. נדפס לאח"ז בקונטרס בפ"ע (קה"ת, תשע"ב).

24 ויצא כט, ג.

25 כש"ט הוספות סימן רכג ואילך.

וש"נ.

26 ראה עד"ז בלקו"ת ואתחנן ה, א.

הכי תחתון הוא סוג הדומם, וע"י הענין דונאספו כל העדרים, נפעל וגללו את האבן³², שמבררים את חומריות וגשמיות העולם, ומהפכים זאת לקדושה. וזהו גם הענין דויפגע במקום גו' ויקח מאבני המקום²⁸, שאבני המקום מורים על עניני עוה"ז, שכל אחד מהם תופס מקום לעצמו (אבני המקום), ואבני (המקום) הוא לשון רבים, שזהו"ע של פירוד. ועז"נ ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו, ואח"כ ויקח את האבן אשר שם מראשותיו³³, אבן לשון יחיד³⁴, שמבררים ומהפכים את כל הענינים של עוה"ז לקדושה³⁵. ועד שמהאבן היא נעשו שיתין, והיא אבן שתי, שזה קשור עם ביהמ"ק, וממנו נמשך בכל העולם, כמארז"ל³⁶ בנוגע לאבן שתי שממנה הושתת העולם, ועד"ז בנוגע לשיתין שיורדין עד התהום³⁷, שהתהום הוא יסוד כל העולם כולו.

ג) **ויש** להוסיף ולבאר (ע"פ דרך החסידות) הרמז והדיוק במספר ט"ו שיר המעלות וט"ו שנים שחיו האבות ביחד. דהנה, מספר ט"ו מורה על אותיות י"ה של שם הוי' (י"ה בגימטריא ט"ו)³⁸, שיו"ד הו"ע החכמה, וה"א הו"ע הבינה³⁹, שהם הנסתרות לה' אלקינו⁴⁰, שזהו"ע של מוחין והתבוננות, עבודת התפלה⁴¹. ולאח"ז ישנם והנגלות לנו ולבנינו⁴⁰, ו"ה נגלות, שזהו הענין של מדות ומעשה (מלכות)⁴². ועז"נ שכדי שיהי' חיבור של כל ג' המדות דקדושה ביחד⁴³ (ובהתגלות), יש צורך בענין של י"ה (ט"ו), ענין המוחין, דכיון שמוחין הם למעלה מאופן התחלקות המדות, לכן פועלים התכללות במדות.

והענין בזה, דהנה, מדות מצ"ע הם שלוש מדות שונות, ג' קוין, ועז"נ זמן תורה לחוד וזמן תפלה לחוד⁴⁴, ולאח"ז ישנו הענין של

37) סוכה מט, א.
 38) ראה אוה"ת ואתחנן ע' קטז: ט"ו שיר המעלות שאמר יעקב .. כדי להמשיך בחי' י"ה.
 39) תניא אגה"ת פ"ד (צד, ב ואילך).
 40) לשון הכתוב — נצבים כט, כח.
 41) לקו"ת ראה כט, א.
 42) לקו"ת ואגה"ת שם.
 43) ראה ספרי (ואתחנן ו, ה): שאין לך אהבה במקום יראה ויראה במקום אהבה אלא במדת הקב"ה בלבד.
 44) שבת י, א.

32) בלקו"ת ואתחנן (שם), שיעקב הוא ת"ת שמחבר חו"ג "ולכן הוא בלבדו גלל האבן מע"פ הבר"ר. אבל אין סתירה מזה למ"ש בפנים, כי עיקר הנצחון הוא דוקא כשיש גם הקוין חו"ג כמו שהם בפני עצמם (ולא רק כמו שהם כלולים בת"ת), כדמוכח מדרוש הצ"צ הנ"ל שהתעוררות הרחמים — אינו מספיק וצריך גם לאהבה ויראה.
 33) ויצא שם, יח.
 34) ראה פרש"י עה"פ שם, יא. תנחומא ויצא א.
 35) ראה תו"א ויצא כא, א"ב. ועוד.
 36) יומא נד, ב.

הנהג בהן מנהג דרך ארץ⁴⁵. וכל זה כפי שהמדות הם כבר בגלוי, ועד"ז כשנמשך אח"כ במעשה בפועל, שאז הרי זה נחלק למ"ע ומל"ת וכו'. אבל כפי שהמדות הם בשרשם, בהתבוננות במוחין, עבודת התפלה, ה"ה עומדים כולם ביחד⁴⁶. [ועד"ז שמצינו בענין לימוד התורה, שאע"פ שלימוד התורה הוא אחד מרמ"ח מ"ע, הרי ישנו הענין של לימוד התורה כפי שהוא שורש ומקור קיום כל המצוות (כולל גם — מצות ת"ת), כיון שתלמוד מביא לידי מעשה⁴⁷. ועד"ז בנוגע ללימוד פנימיות התורה, שאע"פ שהיא מצוה פרטית של ידיעת הבורא וכו', שהיא מצוה רבה ונשאה⁴⁸, הרי היא נותנת חיות וכו' בכללות התורה ומצוות⁴⁹. ועד"ז בנוגע לעבודת התפלה, שאע"פ שזוהי מצוה פרטית, הרי זה גם יסוד ושורש של כללות התורה ומצוות. ועד"ז מצינו בנוגע לבנין ביהמ"ק [שקשור עם ט"ו שיר המעלות, שהם כנגד חמש עשרה מעלות היורדות מעזרת ישראל לעזרת נשים²], שאע"פ שזוהי מצוה פרטית, הרי זה גם ענין כללי בכללות התומ"צ (והעולם), כיון שמציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים⁵⁰, ועד שע"י חלוני שקופים אטומים⁵¹ הרי זה פעל בכל העולם כולו⁵². ועד"ז בנדו"ד, שאע"פ שהמדות כפי שהם בגלוי הם שלוש מדות שונות, אעפ"כ, כפי שהם בשרשם בהתבוננות (לפני שנמשכים למטה בגלוי), עומדים הם כולם ביחד]. ועפ"ז מובן, שכדי שיוכלו לאסוף את כל ג' המדות דקדושה, יש צורך בענין המוחין, עבודת התפלה⁵³, וענין זה קשור עם מספר ט"ו (ט"ו שיר המעלות, וט"ו שנים שחיו האבות ביחד) — הגימטריא של י"ה, ענין המוחין.

ד) **ויש** לבאר גם הרמז שבהתחלת ט"ו שיר המעלות בקאפיטל ק"כ בתהלים, ע"פ המבואר בפע"ח⁵⁴ [בנוגע לאמירת א"ל עליון כתפלת העמידה, הן בימות החול, והן בשבתות וימים טובים], שע"י הכאה (הכפלה) של אות יו"ד (חכמה) באות ה"א (בינה) [כפי שאותיות י"ה הם ביחד עם המילוי (מילוי אלפי"ן)], שכללות ענין המילוי קשור עם

45) מלכים א' ו, ד.	46) ברכות לה, ב.
46) ראה פרש"י ד"ה שקופים — מנחות פו, ב. ירושלמי ברכות פ"ד ה"ה.	46) אע"פ שבפרטיות — יש התבוננות (ותפלה) דאהבה, או דיראה כו'.
47) ועפ"ז מובן הקשר שבין ה"ט"ו שנים שחיו האבות ביחד" ל"ט"ו תיבות שבפ' ויפגע במקום, מאחר ש"ויפגע במקום" הו"ע התפלה (ברכות כו, ב. פרש"י עה"פ).	47) קידושין מ, ב.
48) ויפגע במקום, מאחר ש"ויפגע במקום" הו"ע התפלה (ברכות כו, ב. פרש"י עה"פ).	48) קו"א קנו, ב.
49) ויפגע במקום, מאחר ש"ויפגע במקום" הו"ע התפלה (ברכות כו, ב. פרש"י עה"פ).	49) ראה לקו"ת בלק ע, ד. ראה שם.
50) ויפגע במקום, מאחר ש"ויפגע במקום" הו"ע התפלה (ברכות כו, ב. פרש"י עה"פ).	50) ברכה צו, ב. ועוד.
51) ויפגע במקום, מאחר ש"ויפגע במקום" הו"ע התפלה (ברכות כו, ב. פרש"י עה"פ).	50) ישע"י ב, ג.
52) ויפגע במקום, מאחר ש"ויפגע במקום" הו"ע התפלה (ברכות כו, ב. פרש"י עה"פ).	
53) ויפגע במקום, מאחר ש"ויפגע במקום" הו"ע התפלה (ברכות כו, ב. פרש"י עה"פ).	
54) ויפגע במקום, מאחר ש"ויפגע במקום" הו"ע התפלה (ברכות כו, ב. פרש"י עה"פ).	

גילוי לזולת⁵⁵], דהיינו, עשרים (י"ד) פעמים שש (ה"א) — אזי עולה ק"ב, שהם ק"כ אורות. ומספר ק"כ קשור עם (ק"כ) צירופים של שם אלקים⁵⁶ — שפועלים הענין ד"בראשית ברא אלקים"⁵⁷, לגלות את הכוונה פנימית של שם אלקים, כתורת הבעש"ט בזה⁵⁸.

ה) אך עדיין צריך להבין, מהו הענין דשיר (המעלות), שיר דייקא, שקשור עם ענין של שמחה גלוי' (כמובן ממאמר רז"ל⁵⁹ אין אומרים שירה אלא על היין), דלכאורה, הן אמת שבמזמורים אלו יש נתינת כח לעבור את ענין הגלות כו', אבל אעפ"כ אינו מובן, איך יתכן ענין של שירה אצל יעקב, שמדתו היא מדת האמת⁶⁰ [ובפרט ע"פ המבואר בדרושי הצ"צ⁶¹ בפי' תתן אמת ליעקב⁶², שנוסף לכך שיעקב מצ"ע הוא מדת אמת, ניתוסף אצלו דרגא נעלית יותר במדת האמת], בהיותו במעמד ומצב של גלות⁶³. והביאור בזה, שירידת יעקב אבינו לבית לבן היתה בשביל העלי', באופן דויפרוץ האיש מאד מאד⁶⁴, כיתרון האור מן החושך ויתרון החכמה מן הסכלות⁶⁵. וכיון שיעקב ראה (כיון שהי' אצלו הענין דאשא עיני⁶⁶) את תכלית הכוונה שבזה, לכן, גם בהיותו בבית לבן הי' אצלו הענין דשיר (המעלות), באופן של שמחה גלוי'⁶⁷. ועד שזהו ענין הקשור עם חמש עשרה מעלות שבביהמ"ק, שמורים על ענין העלי' מדרגא לדרגא בעבודת ה' גופא באופן של מעלין בקודש⁶⁸.

ו) וענין זה (העלי' שבאה לאחר ירידת הגלות) מודגש בסיום וחותם (שהכל הולך אחר החיתום⁶⁹) המזמור הראשון דשיר המעלות, אני שלום וכי אדבר המה למלחמה.

-
- 55) סידור עם דא"ח קטו, ב [קעז, ג]. שבהערה 8.
 56) ב [רלח, ג ואילך]. ועוד.
 57) לקר"ת ויקרא ו, ריש ע"ג. ועוד.
 58) סה"מ תש"ה ע' 74.
 59) ברכות לה, א.
 60) תניא פ"ג (יט, א).
 61) אוה"ת תשא ע' א'תקנו ואילך.
 62) מיכה ז, כ.
 63) ועד"ז אינו מובן גם לדעה הב' ("כל ספר תהלים הי' אומר"), שהרי ענינו של ספר תהלים הוא "זמירות ישראל". וראה פרש"י תהלים בתחלתו: בעשרה לשונות של זמר נאמר ספר זה בנצוח בנגון במזמור בשיר וכו'.
 64) ויצא ל, מג. וראה תו"א ותו"ח
 65) קהלת ב, יג.
 66) תהלים קכא, א (ב"ט"ו שיר המעלות).
 67) וראה ב"ר פס"ח, ב. ולהעיר מתנחומא ס"פ תולדות: אשא עיני אל ההרים . . זה משיח בן דוד.
 68) להעיר ממחז"ל (סוף מכות) דבראותו גודל החורבן והגלות הי' ר' עקיבא משחזק, ונת' בזה (לקו"ש ח"ט ע' 67 ואילך) שהוא משום שדוקא הוא ראה בתוקף הגלות את העילוי שבא מזה בהגאולה. ולהעיר מכתבי האריז"ל שר' עקיבא הוא גלגול (ואותיות) יעקב (ראה סדה"ד ערך ר' עקיבא סיא).
 68) ברכות כח, א. וש"נ.
 69) ברכות יב, א.

ויובן בהקדים כללות הענין של מלחמה (המה למלחמה), שקשור עם המעלה של אתכפיא ואתהפכא, שע"ז נפעל יתרון האור מן החושך ויתרון החכמה מן הסלחות. וכמבואר בהמשך תרס"ו⁷⁰ (לבעל יום ההולדת) המשל מן המלך, שבשעה שנמצא בהיכל אביו המלך, אין זה חידוש, ולא ניכרת המעלה של בן המלך, אך דוקא כאשר המלך שולח אותו למרחקים, במקום שלא יודעים כלל אודות מציאות המלך, ובהיותו שם אינו מתפעל מזה, ונשאר במעמדו ומצבו, ואדרבה, הוא פועל על אלו שנמצאים שם שתהי' להם שייכות עם המלך, הנה בזה מתגלה המעלה של בן המלך. וענין זה פועל עליו במלך, כי, אע"פ שהמלך משכמו ומעלה גבוה מכל העם⁷¹, ועד באופן של התנשאות עצמית, אעפ"כ, ע"ז שמתגלה מעלת בן המלך, הרי זה פועל עליו במלך. ועד"ז מובן בנוגע לעבודת האדם, שכללות ירידת הנשמה למטה, וכללות העבודה של אתכפיא ואתהפכא (המלחמה עם הלעו"ז), היא כדי לגלות את הכחות של הנשמה. והענין בזה, שאע"פ שהקב"ה יודע כיצד תהי' עבודת הנשמה למטה (ויודע את הכחות של הנשמה וכו'), מ"מ, לא מספיק שיודעים זאת, אלא תכלית השלימות בזה היא, כשזה בא בפועל ממש, שאז מתגלים הכחות של הנשמה⁷². ובדוגמא כפי שזה כביכול אצל הקב"ה, שכללות בריאת העולם היא כדי שיתגלו שלימות כחותיו כו"⁷³, כיון שעלה ברצונו (מטעם הידוע לו, או מטעם הכמוס) שכחותיו יבואו בגילוי, שזהו דוקא כשבא בפועל⁷⁴. ועד"ז גם בעבודת האדם, שדוקא ע"ז שהנשמה יורדת למטה, ושם עובדת עבודתה באופן של אתכפיא ואתהפכא, אזי מתגלים הכחות והמעלה של הנשמה. וענין זה קשור גם עם מעשה המצוות בפועל ממש, שע"ז מתקשרים עם עצמות, כפי שמבאר בעל יום ההולדת⁷⁵ שכל המצוות מתייחסים אל העצמות.

אך עז"נ אני שלום, היינו, שכל אחד מישראל מצד עצמו צריך לרצות שעבודתו תהי' באופן של שלום, שלא יהיו כלל ענינים של נסיונות וכו' שיצטרך ללחום נגדם, ומתפלל אל תביאני כו' לידי ניסיון⁷⁶ (ועאכו"כ שאסור לחפש ענין של נסיון וכו', וכמובן גם ממ"ש בגמרא⁷⁷ שאסור

(70) ס"ע שפ [ע' תקא] ואילך.
 (71) שמואל-א ט, ב.
 (72) ראה לקו"ש ח"כ ע' 284 ואילך, מעלת הפועל על הכח.
 (73) ע"ח שער א (דרוש עגולים ויושר)
 ענף א. שער ההקדמות הקדמה ג'.
 (74) ראה לקו"ש שם ע' 283 ואילך.
 (75) סה"ש תורת שלום ס"ע 190 ואילך.
 (76) ברכות ס, ב.
 (77) ע"ז יא, ב. שם יז, סע"א ואילך. וראה גם טושו"ע יוד"ר ר"ס קטט. אה"ע ר"ס כא.

ללכת בשוק של ע"ז או ברחוב שהוא היפך הצניעות). וזוהי כללות עבודת הצדיקים, שהיא באופן של שלום. אבל אעפ"כ, ישנו ענין שהמה (לשון רבים, דקאי על עוה"ז הגשמי כו' שנקרא רשות הרבים⁷⁸) למלחמה (המה באים להלחם ב⁷⁹), שעז"נ⁸⁰ והאלקים נסה את אברהם, שמלמעלה מעמידים אותו במצב וענין של נסיון, מצב שזקוק לאופן העבודה של מלחמה, וצריך לעמוד בנסיון. וזהו כללות הענין דנורא עלילה על בני אדם⁸¹, שמביאים אותו מלמעלה לענין של נסיון, והכוונה בזה היא כמ"ש⁸² כי מנסה ה' אלקיכם אתכם לדעת הישכם אוהבים את ה' גו', כדי שע"י עבודתו יהי' הענין דמנסה, שהו"ע ההגבהה, כיתרון האור מן החושך ויתרון החכמה מן הסכלות. וזוהי כללות העבודה של בעלי תשובה, דכיון שמלמעלה רוצים שתהי' אצלו גם המעלה של בעלי תשובה, לאתבא צדיקייא בתובתא⁸³, מביאים אותו לענין של נסיון וכו', שע"ז תהי' אצלו גם המעלה של בעלי תשובה.

וכיון שהכוונה של המלחמה היא כדי שע"ז יגיע לעילוי גדול יותר כו', לכן הרי זה ענין שאומרים עליו שיר המעלות, שזהו"ע של שיר ושמחה. ומזה מובן גם שהעבודה היא באופן שאינו מתפעל כלל מענין המלחמה, ועושה עבודתו בתוקף המתאים, כיון שתוקף זה אינו מצד כחי ועוצם ידי⁸⁴ ח"ו, אלא לפי שזהו בבחי' ילחם מלחמות ה'⁸⁵. וכמו במלחמה כפשוטה (בכיבוש הארץ), שיש להתחיל עם ענין של שלום, כמ"ש⁸⁶ וקראת אלי' לשלום [ע"ד שהי' בכיבוש הארץ, שמצד הפחד מפני בני', הנה גרגשי פנה וכו' והלך לו לאפריקי⁸⁷], אבל בשעה שצ"ל מלחמה, הרי זה צריך להיות באופן דעד רדתה אפילו בשבת⁸⁸.

וע"י העבודה באופן של מלחמה, ה"ה מברר את עניני עוה"ז הגשמי, ומפהכם לקדושה, כנ"ל (ס"ב) בנוגע לעבודת יעקב, ויקח מאבני המקום, לקחת את הענינים של עוה"ז הגשמי (אבני המקום) ולהעלותם לקדושה, שזהו כללות ענינו של יעקב, יו"ד עקב⁸⁹, שמתעסק עם דברים

78) תניא ספ"ג.	84) עקב ח, יז.
79) פרש"י עה"פ.	85) רמב"ם הל' מלכים ספ"א.
80) פרשתנו כב, א.	86) שופטים כ, י.
81) תהלים טו, ה. וראה נחומא וישב ד.	87) ירושלמי שביעית פ"ו ה"א. ויק"ד פ"ז, ו.
82) פ' ראה יג, ד.	88) שם, כ. שבת יט, א.
83) הובא בלקו"ת שמע"צ צב, ב. שה"ש	89) תו"א ויצא כא, א. וישב כט, א.
נ, סע"ב. ובכ"מ. וראה זח"ג קנג, ב.	ובכ"מ.

תחתונים (עקב), ומעלה אותם לקדושה. וכמבואר בחסידות⁹⁰ שיעקב מצ"ע סיים אז עבודת הבריורים שלו, ומצדו הי' כבר יכול להיות ועלו מושיעים בהר ציון וגו'⁹¹, אלא שכאשר שלח את המלאכים לעשו, אמרו לו אח"כ שעשו לא מוכן עדיין, ולכן אמר יעקב הצאן והבקר עלות עלי, ובמילא אני אתנהלה לאטי גו'⁹². ועד שע"י כללות הענין דילחם מלחמות ה', זוכים לבנה מקדש במקומו⁹³ (שגם מקום ביהמ"ק כבשו ע"י מלחמה, ודוד המלך גם קנה זאת מארונה⁹³), בביאת משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו, במהרה בימינו ממש.

92) וישלח לג, יג"ד. וראה פרש"י עה"פ שם, יד.
93) דברי הימים"א כא, כב"ד. וראה לקו"ש ח"י ע' 62.

90) תו"א וישלח כד, סע"ב ואילך. תו"ח שם לט, ג ואילך.
91) עובד' א, כא.

הוספה

[ט"ז תמוז, ה'תשכ"ב]

לכתבו ע"ד הנאמר בהתועדות יא"נ במעלת ברכה על התפלה כו' – המדובר אז ה"ז בנוגע לברכתו של הק', ועפמשי"כ בד"ה אריב"ל תרכ"ט ועוד. וזאת למודעי שגם בברכת בו"ד (הראוי לברך) יש מעלה על התפלה – שהמתפלל הוא למטה מהמבוקש ואינו אלא מבקש. והמברך – למעלה מהמבוקש ומצווה. וכמבואר בכ"מ.

מצילום כתי"ק, על גליון מכתבו של מו"ה רפאל נחמן הכהן כהן (כפר חב"ד) בתאריך זה – דו"ח מחגיגת חג הגאולה י"ב-י"ג תמוז. – את הבא להלן הורה רבינו למוזכרות להוסיף למכתב כללי-פרטי דימי הגאולה (אג"ק חכ"ב אגרת ח'תנג). – אגרות נוספות אליו – אג"ק חכ"ב אגרת י'תרצד (ס"ע קכט ואילך), ובהנסמן בהערות שם.

לכתבו ע"ד הנאמר בהתועדות יא"נ [=י"א ניסן] במעלת ברכה על התפלה כו': ראה תו"מ התועדות חל"ג (תשכ"ב ח"ב) ס"ע 293 ואילך. וש"נ. – במכתב-ידו"ח כותב הנמען אשר במוצש"ק העבר, חג הגאולה י"ב-י"ג תמוז, התאספו תושבי הכפר בביהכנ"ס החדש, "והשליח ר' מאיר שמחה חן* הביא את הטייפ מהמאמרים והשיחות של י"א ניסן... וישבו עד שעה 1 אחר חצות"; ובהמשך לזה כותב בסיום מכתבו: "שמעתי (בהטייפ) שיחת כ"ק שענין הברכה (בודאי הכוונה לברכת צדיק בעיקרו) יותר גבוה מתפלה, אף שתמיד מבואר שענין התפלה הוא לחדש דבר חדש גם שבמקורו אינו. וזהו יה"ר, רצון חדש. משא"כ ברכה, המשכה מה שיש כבר רק זה בהעלם. ועכשיו שמענו חידוש". – וע"ז כותב רבינו (כפנים).

הק': = הקב"ה.

בד"ה אריב"ל תרכ"ט ועוד: סה"מ תרכ"ט בתחלתו. וש"נ.

בו"ד: = בשר ודם.

שהמתפלל.. מבקש.. והמברך.. ומצווה. וכמבואר בכ"מ: ראה אוה"ת ויחי (כרך 1) תתשכה, א ואילך. שמיני ע' כט. נשא ע' רעא. ובכ"מ.

(* הזוכה בגורל – דאה אג"ק חכ"ב אגרת ח'שענן.

מוקדש
לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו
כ"ק אדמו"ר זי"ע

ולזכות

שלום דובער בן שטערנא שרה
בקשר עם יום הולדתו החמישים
לאריכות ימים ושנים טובות ובריאות
ולשנת הצלחה רבה ומופלגה
ונחת רוח חסידותי מכל יוצאי חלציו
ברוב טוב גשמי ורוחני ומתוך שמחה וטוב לבב

נדפס על ידי משפחתו שיחיו